

Aan het gemeentebestuur van Laren
Postbus 71
3755 ZH Eemnes

Datum : 23 juni 2023
Dossiernummer : LAR23-0038 - 2
Gemeentennummer : - / J. v.d. Beek
Betreft : gecombineerd advies ruimtelijke kwaliteit en monumenten
aanpassen vijver
Brink
Laren

Geacht college,

In aansluiting op ons schrijven d.d. 19 april 2023 berichten wij het volgende:

Wij menen dat het plan vanuit monumentenooipunt aanleiding geeft tot het maken van **bezwaren**.

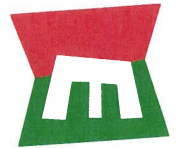
In ons hierboven genoemde schrijven hebben wij aangegeven dat het voor een goede beoordeling van het aanpassingsvoorstel voor de vijver op de Brink (de Coeswaerde) tot waterberging belangrijk is dat er een cultuurhistorisch onderzoek, met waardestelling, wordt opgesteld dat inzicht geeft in de wijze waarop de inrichting van de Brink en de verschijningsvorm van de vijver zich door de tijd heen hebben ontwikkeld. Daarnaast is gevraagd om grotere doorsnedetekeningen over de vijver/de Brink die de hoogteligging van de huidige vijver, en in relatie daarmee de nieuwe vijver, binnen een grotere ruimtelijke context verduidelijken. Naar aanleiding hiervan is thans het document 'Cultuurhistorische Onderbouwing wijzigen Coeswaerde De Brink, Laren' d.d. 8 mei opgesteld door het bureau 'Mooi Noord-Holland, Adviseurs Omgevingskwaliteit'. Dit document geeft de door ons gevraagde ontwikkeling van de Brink en de Coeswaerde weer tot de huidige situatie, maar gaat daarnaast ook in op het door ons te beoordelen aanpassingsvoorstel van de Coeswaerde tot waterberging. Daarbij wordt de conclusie getrokken dat de plannen voor de Coeswaerde geen afbreuk doen aan de waardering uit de redengevende omschrijving van het rijksbeschermd dorpsgezicht. De gevraagde grotere doorsnedetekeningen over de vijver/de Brink zijn (nog) niet aangeleverd. Tijdens onze vergadering van 6 juni is met de initiatiefnemer (dhr. Chris Baggerman) over het hiervoor genoemde document en het wijzigingsplan van gedachten gewisseld. Daarbij is door de initiatiefnemer mondeling aangegeven dat het eerder getoonde ontwerp voor de nieuwe Coeswaerde nog iets wordt aangepast en dat het laaggelegen wandelpad naar de zuidkant van de vijver zal worden verplaatst.

Wij hebben eerder aangegeven dat de voorgenomen wijziging van het omvormen van de huidige kunstmatige vijver op de Brink naar een natuurlijke vijver met de functie van waterberging op gespannen voet staat met de hier te beschermen cultuurhistorische waarden. In de toelichting op de aanwijzing tot rijksbeschermd gezicht valt onder 'nadere typering van de te beschermen waarden' namelijk te lezen dat: 'Bij de aanduiding van het gebied Brink als beschermd gezicht ligt het accent op de herkenbaarheid van de verwerking van het transformatieproces van het agrarische brinkdorp tot forensen- en kunstenaarsdorp, in de

Regulerenring 10
3981 LB Bunnik
Postbus 115
3980 CC Bunnik

T 030 656 90 00
info@mooisticht.nl
www.mooisticht.nl

IBAN NL11RABO 0312 0317 85
K.v.K. 66469945
BTW 8565.67.930.B.01

periode 1880-1940. Bij dit proces werd de bestaande structuur opnieuw geïnterpreteerd en gewaardeerd, zodat een nieuwe ruimtelijke samenhang ontstond met behoud van de oude structuur'. De omvorming van de Brink met Coeswaerde van een centraal gelegen ruimte met een natuurlijke waterkom als was- en drinkplaats voor vee naar een meer parkachtig ingericht gebied met een kunstmatig aangelegde vijver waarin de omliggende bebouwing zich spiegelt geeft uitdrukking aan deze transformatie.

Hoewel onze vraag naar een cultuurhistorisch onderzoek met waardestelling iets anders is ingevuld bevat het opgestelde document 'Cultuurhistorische Onderbouwing wijzigen Coeswaerde De Brink, Laren' het gevraagde overzicht van de historische ontwikkeling van de Brink en de Coeswaerde door de tijd heen; een en ander geïllustreerd met oude foto's. Daarbij worden er door ons wel vraagtekens geplaatst bij paragraaf 3 op bladzijde 3. Hierin wordt de na 1930 doorgevoerde gedeeltelijke demping/verplaatsing van de vijver beschreven als gevolg van de behoefte tot het verbreden van de aanliggende straten. De vijver krijgt op dat moment een gestileerde landschappelijke vorm met ondermeer een waterdichte betonnen bodem om volledige uitdroging van de vijver tegen te gaan. Door de, evenals de voormalige drinkplaats, geringe diepteligging van de vijver ten opzichte van de directe omgeving spiegelt de omgeving zich in het wateroppervlak (spiegelvijver). In het rapport wordt benadrukt dat de hiervoor genoemde wijzigingen aan de Coeswaerde in principe functionele en praktische aanpassingen waren van al bestaande plannen en geen bewuste esthetische keuze. Dit laatste lijkt ons weinig waarschijnlijk, omdat deze wijzigingen goed aansluiten bij de omvorming van een oorspronkelijke veedrenkplaats naar een landschappelijke ingepaste vijver als onderdeel van de ontwikkeling van de agrarische functie van de oorspronkelijke brink naar een parkachtige verblijfsomgeving.

De historische ontwikkeling van de Brink met daarin opgenomen de Coeswaerde laat zien dat eerder wijzigingen hebben plaatsgevonden in de vorm, de grootte en de precieze ligging van de vijver. Op zichzelf bezien is het voor de commissie niet ondenkbaar dat er ook nu aanpassingen aan de vijver worden doorgevoerd. Belangrijk is wel dat deze aanpassingen geen afbreuk doen aan de hier te beschermen monumentale waarden. Op de historische foto's is duidelijk zichtbaar dat het niveau van het waterpeil van de natuurlijke drinkplaats zich bevond op maximaal 50 tot 60 centimeter onder dat van het omliggende terrein van de Brink met zeer flauwhellende oevers aflopend naar de waterlijn. Ook het waterpeil van de later aangelegde/huidige spiegelvijver ligt zo op het oog ongeveer 50 centimeter lager dan de rest van de Brink. Door dit relatief beperkte hoogteverschil maakt de Coeswaerde ruimtelijk gezien duidelijk onderdeel uit van de Brink als totaal en spiegelt de omgeving zich in het wateroppervlak. In het voorstel voor de omvorming van de Coeswaerde naar een waterberging wordt het hoogteverschil tussen het wateroppervlak en het omliggende terrein van de Brink 1,5 meter, waarbij de taluds in aansluiting op het wateroppervlak relatief steil worden uitgevoerd. Een dergelijk groot hoogteverschil met steil aflopende oevers heeft hier niet eerder bestaan. In grondvorm behoudt de nieuwe Coeswaerde dan wel een landschappelijke/natuurlijke vorm, maar van de verwantschap met de oorspronkelijke veedrenkplaats is geen sprake meer. Daarbij is het nieuwe hoogteverschil tussen het wateroppervlak en de omliggende Brink dermate groot dat de vijver geen duidelijk deel meer uitmaakt van de Brink, maar ten opzichte hiervan sterk wordt verzelfstandigd. Ook de spiegeling van de omgeving in het water zal anders/beperkt zijn en de vijver met taluds zal een veel groter deel van de Brink in beslag nemen. Binnen de context van het rijksbeschermd dorpsgezicht moeten de wijzigingen en de daaruit voortvloeiende verzelfstandiging worden gezien als een onevenredige aantasting van de hier te beschermen cultuurhistorische waarden. Het is naar onze mening van groot belang dat bij aanpassingen aan de vijver het huidige waterpeil op dezelfde hoogte wordt

Regulierenring 10
3981 LB Bunnik
Postbus 115
3980 CC Bunnik

T 030 656 90 00
info@mooisticht.nl
www.mooisticht.nl

IBAN NL11RABO 0312 0317 85

K.v.K. 66469945

BTW 8565.67.930.B.01

gehandhaafd en dat, bij het omvormen van de huidige vijver naar weer een meer natuurlijke vijver, refererend aan een veedrenkplaats, de oevers zeer flauwhellend worden uitgevoerd. Of, en hoe, deze uitgangpunten technisch kunnen worden opgelost in het kader van het hier realiseren van een waterberging is niet aan de commissie. Het aanbrengen van een passende overbeplanting zal verder met zorg moeten plaatsvinden.

N.B. In het document 'Cultuurhistorische Onderbouwing wijzigingen Coeswaerde De Brink, Laren' wordt de conclusie getrokken dat 'de plannen voor de vernieuwing van de Coeswaerde de cultuurhistorische waarden van het beschermd dorpsgezicht niet aantasten en in voldoende mate het doel van de aanwijzing en de afzonderlijke kenmerken van De Brink en de Coeswaerde respecteren, zo de plannen deze waarden niet versterken'. Het zal duidelijk zijn dat wij deze conclusie niet delen. Het document richt zich met name op de natuurlijke grondvorm/verschijningsvorm van de vijver, maar gaat niet in op de sterk verdiepte ligging en de grootte van de nieuwe vijver ten opzichte van de rest van de Brink en de negatieve gevolgen hiervan voor de historisch waardevolle samenhang tussen Brink en Coeswaerde, zowel in de functie van veedrenkplaats als spiegelvijver, alsmede de belevingswaarde van de Brink als geheel.

Namens de commissie voor ruimtelijke kwaliteit van Laren,

ir. J.W.P. van Laarhoven

Regulierenring 10
3981 LB Bunnik
Postbus 115
3980 CC Bunnik

T 030 656 90 00
info@mooisticht.nl
www.mooisticht.nl

IBAN NL11RABO 0312 0317 85
K.v.K. 66469945
BTW 8565.67.930.B.01

